126

Lane Medical Library

DE

DIABETE MELLITO QUAESTIONES.

DISSERTATIO INAUGURALIS

QUAM

CONSENSU ET AUCTORITATE

GRATIOSI

MEDICORUM ORDINIS

IN

ALMA LITTERARUM UNIVERSITATE

GRYPHISWALDENSI

UT SUMMI

IN MEDICINA,

CHIRURGIA, ARTE OBSTETRICIA

HONORES

1859

RITE SIBI CONCEDANTUR

DIE VI. MENSIS DECEMBRIS ANNI MDCCCLIX

IN PUBLICO DEFENDET

AUCTOR

FRIDERICUS THEODORUS REICH

POMERANUS.

OPPONENTIBUS:

C. HELLMANN, DR. MED.

H. HERTZ, CAND. MED.

R. LUEDERWALD, CAND. MED.

GRYPHIAE.

TYPIS FRID. GUIL. KUNIKE, REG. ACAD. TYPOGR.

VIRO

ILLUSTRISSIMO, AMPLISSIMO,

DOCTISSIMO

F. NIEMEYER,

MEDICINAE ET CHIRURGIAE DOCTORI, PROFESSORI PATHOLOGIAE ET THERAPIAE IN HAC UNIVERSITATE PUBLICO ORDINARIO, INSTITUTI CLINICI MEDICI NEC NON PSYCHIATRICI DIRECTORI ETC. ETC.

PRAECEPTORI

BENEVOLENTISSIMO FAUTORIQUE

SUMME COLENDO

HASCE PAGELLAS

GRATI ANIMI

DOCUMENTUM ESSE VULT

AUCTOR.

Ineunte hoc anno, quum duo aegroti diabete mellito affecti in clinicum recepti essent, nonnullas de diabete quaestiones instituere consilio viri Illustrissimi Niemeyer adductus sum. Qua in re socius ac particeps mihi estitit vir doctissimus Liebermeister, medicus secundarius clinici medici, cui facere non possum, quin ipso hoc loco gratias quam maximas agam de promptissima quam illis quaestionibus tribuit opera.

Et quamvis non pervenerimus eo, ut ad inexplicati illius morbi naturam ac rationem recte intelligendam quoddammodo prodesse possimus, tamen operam frustra consumptam atque omnino perditam existimare non possum, quum de morbo agatur, cujus interpretatio cognitioque tantas adhuc praebuit difficultates, ut non nisi maxima observationum experimentorumque copia allata perfici posse videatur. Quare quae a nobis sunt observata, quamvis sint parva atque interdum ambigua, omni quo decet candore sinceritateque litteris mandare mihi proposui, atque, quae mensionibus, librationibus, titrationibus (quod nos „Titrirung“) inventa et in diarium proprium relata habemus, in tabellis disposita proferam.

I.

Ac primum quidem de sacchari secretione per horas variata quaerere proposui. Cognoscere enim studebam, num eorum, quae Dr. phil. M. Traube (Virchow's Archiv, Band IV 1851) ex observationibus effecit, aliqua ex parte probaretur fides. Traube enim duo esse stadia contendit diabetae melliti; in quorum priore omne quod in urina appareat saccharum ex nutrimentis, quae ab aegrotis sumantur, oriatur (quare urinam, quotiescunque digestio et assimilatio ciborum confecta sit, expers sacchari inveniri); in altero stadio saccharum non e nutrimentis solis comparari, sed partem etiam ex hepate secerni, ita ut in hoc stadio urina quovis tempore saccharum praebeat. Possit forsitan fieri, ut aliquis, qui inspecto magnifico quem auctor posuit titulo: „Ueber die Gesetze der Zuckerausscheidung im Diabetes mellitus" atque obiter tantum pervolvens opusculum, magnum inesse meritum ac praestantiam opinetur. Qui vero diligentioris lectionis laborem susceperit, Traube multum intelliget abesse, ut religiosa observatione et judicio sincero utatur sed exactae argumentationis omnino expertem ex suo arbitrio leges suas quas dicit construxisse.*)

*) Conferantur ad recte aestimandam operam a Traube navatam: „Folgerung 5." „In den letzten Stunden der Nacht wurde gewöhnlich gar kein Zucker ausgeschieden. Wenn sich dieser Satz auch nicht auf eine directe Beobachtung stützt — denn der in den letzten Stunden der Nacht secernirte Harn kam niemals (!) gesondert zur Untersuchung,

Eorum qui a me observati sunt aegrotorum alter nomine Schulz 22 annos natus ante sex fere menses quam in clinicum receptus est diabetae melliti symptomata praebuerat. Juvenis erat eruditus et quantum videre licebat, prorsus fide dignus. Usque ad hoc tempus praeter diabeten semel tantum complures ante annos per 4 hebdomades febri intermittente affectus fuerat. Alter nomine Grimm 45 annos natus, jam tres abhinc annos ex diabete laborabat, corporis exilis, animi imbecilli, qui diligenter custodiendus videbatur, ne imprudenter aut fraudulenter decipere posset. Continuo inflammationibus circumscriptis telae cellulosae subcutaneae premebatur, et magnas semper quantitates puris perdebat. Omnia quibus cognoscitur diabetes mellitus symptomata in aperto erant. Hic etiam antea aliquoties febri intermittente affectus fuerat. In pulmonibus nulla adhuc commutatio perspiciebatur. Utraque lens leviter turbida erat.

---

weil er immer mit dem Harn der ersten nächtlichen Stunden gemeinschaftlich als Morgenharn entleert wurde — —“ „Anal. 4“ — „Wenn auch die Secretionsdauer dieses Harns nicht genau zu ermitteln war, so lässt sich doch nach den Erfahrungen über die Secretionsdauer der im Laufe des Nachmittags und Abends entleerten Harnportionen annehmen, dass sie nicht mehr als höchstens 3 Stunden betrug. Nehmen wir sogar 4 Stunden an (!) —“ —.

„Anal. 7.“ — — „Die Secretionsdauer dieses Harns war nicht genau zu ermitteln, doch können wir nach der bei Anal. 4 gegebenen Auseinandersetzung die aus diesem Harn zu berechnende Grösse der stündlichen Zuckerausscheidung mit Sicherheit (?) zu mindestens — —“ Hoc modo doctissimum Traube multum videmus computare et ratiocinari, parum vero observare.

Die 18. mensis Januarii aegrotis proprium in clinico datum est cubiculum, quod praeter doctissimum Liebermeister et me nenimi intrare licebat. Aegroti vetabantur ex cubiculo discedere; neque quidquam aegrotis nisi quod a nobis jussum erat praebebatur, id quod doctissimus Liebermeister et ego pro certo affirmare possumus, quum semper aut ambo aut certe alter nostrum in cubiculo adessemus, quo simul laboratorio utebamur. Quoties alter aegrotorum ex cubiculo egredi coactus erat semper alterum nostrum comitem habebat. Urinam certis temporis spatiis (conferantur tabulae) in diversis vasis exceptam diligenter metiebamur; item pondus specificum accuratissimo adhibito araeometro inquirebatur et sacchari copia secundum eam quam Fehling docuit rationem (quaerebatur C.C. urinae, quae ad reducendam certam quantitatem solutionis cupreae alcalicae necessaria erat) explorabatur. Ac nos quidem duplicem semper, uterque seperatim, titrationem faciebamus et hoc modo certe omnes errores fortuitos evitabamus. Quamvis ea, quam Fehling praescribit ratio si ab imperitis adhibeatur, non magnam praebere fidem videri possit, tamen quae separatim invenimus fere semper satis inter se congruebant. Quare facere non possum, quin rationem Fehlingia nam a viro cauto et in hujusmodi quaestionibus satis versato adhibitam inter certissimas methodos numerem.

Nutrimenta, quae aegroti a die 19 Januarii usque ad 24 Januarii quotidie accipiebant, haec erant: Mane non multo post 8 horam $\frac{3}{8}$ quadrans decocti

carnis coffeae et ½ libra panis; hora 12 carnis ⅓ libra, ⅙ semodius fructus solani tuberosi et ½ quadrans sorbitionis carnis; post meridiem hora 4 panis libra; vesperi 7 hora ½ quadrans sorbitionis quam nos „Brodsuppe“ nominamus. Praeterea aquae bibebant quantum placebat atque maximam quidem quantitatem edendi tempore.

Schulz.

No.	Hora.	C. C. urinae.	C. C. per 1 horam urinae emissae.	Pondus specificum.	Temperatura urinae secund. C.	Temperatura cubiculi secundum R.	Grm. sacchari, quae in 100 C. C. urinae inventa sunt.	Copia sacchari per certas horas in urina inventa.	Copia sacchari in horas aequaliter
A 18 Januar. vesp. 11 hor. usque ad 19 Jan. vesp. 11 hor.									
1.	11—5¾.	1240	183,7	1045	16,5	13,8	9,43	116,93	17,1
2.	5¾—8.	420	186,6	1054	16,5	13,8	12,99	54,56	24,2
3.	8—4.	3410	426,3	1035,3	21,1	14,9	8,62	293,94	36,7
4.	4—11.	2697	385,3	1036,3	15	13,3	8,37	225,74	32,2
	11—11.	7767	323,6				8,89	691,17	28,8
A 19 Jan. vesp. 11 hor. usque ad 20 Jan. vesp. 11 hor.									
5.	11—6.	621	88,7	1051	15,6	14	9,52	59,12	8,44
6.	6—8.	107	53,5	1048,9	16,5	14,1	8,53	9,13	4,56
7.	8—12¾.	1785	375,8	1031,9	21,7	16,3	7,29	130,13	27,39
8.	12¾—5.	1917	451,1	1033,1	13,5	10,9	7,87	150,87	35,49
9.	5—11.	2738	456,3	1036,2	14,5	10,9	9,48	259,56	43,26
	11—11.	7168	298,3				8,49	608,81	25,36
A 20 Jan. vesp. 11 hor. usque ad 21 Jan. vesp. 11 hor.									
10.	11—6.	2053	291,3	1042,5	16,8	11,1	10,42	213,92	30,56
11.	6—8.	202	101	1054	14	11,1	11,90	24,04	12,02
12.	8—1.	1386	277,2	1040,4	20,9	14,8	10,05	139,29	27,85
13.	1—5.	1948	487	1037,6	14	12	8,03	156,42	39,10
14.	5—11¼.	3201	512,1	1034,8	14,7	12,1	7,14	228,55	36,56
	11—11¼.	8790	362,5				8,67	762,22	31,43

Grimm.

	Hora.	C. C. urinae.	C. C. per 1 horam urinae emissae.	Pondus specificum.	Temperatura urinae secundum C.	Temperatura cubiculi secundum R.	Grm. sacchari, quae in 100 C. C. urinae inventa sunt	Copia sacchari per certas horas in urina inventa.	Copia sacchari in horas aequaliter distributa.
A 18 Januar. vesp. 11 hor. usque ad 19 Jan. vesp. 11 hor.									
1.	11—5¾.	2360	349,6	1027	16,5	13,8	5,68	134,05	19,859
2.	5¾—8.	309	137,3	1033,5	16,5	13,8	8,73	26,97	11,986
3.	4—11.	3576	518,5	1025,9	16	14,1	5,28	188,81	26,793
A 19 Jan. vesp. 11 hor. usque ad 20 Jan. vesp. 11 hor.									
4.	11—6.	3447	492,4	1027,9	17,9	14,6	5,71	196,82	28,117
5.	6—8.	139	69,5	1038,1	16,1	14,5	9,16	12,73	6,365
6.	8—11*)	6912	460,8	1029,7	13,3	11	6,82	471,40	31,427
	11—11.	10498	437,4				6,48	680,95	28,373
A 20 Jan. vesp. 11 hor. usque ad 21 Jan. vesp. 11¼ hor									
7.	11—6.	2304	329,0	1031,5	15,5	10,8	6,92	159,44	22,777
8.	6—8.	274	137	1035,8	13	10,8	7,85	21,51	10,755
9.	8—1.	1433	286,6	1032,7	19,7	14,8	7,69	110,20	22,040
0.	1—5.	2189	547	1029,8	13,8	12,5	6,38	139,65	34,913
1.	5—11¼.	3323	531,5	1028,8	14,8	12,5	5,94	197,39	31,582
	11—11¼.	9523	392,7				6,59	628,19	25,904

*) Ab 8 hora mane usque ad 11 horam vesperi.

Schulz.

No.	Hora.	C. C. urinae.	C. C. per 1 horam urinae emissae.	Pondus specificum.	Temperatura urinae secund. C.	Temperatura cubiculi secundum R.	Grm. sacchari, quae in 100 C. C. urinae inventa sunt.	Copia sacchari per certas horas in urina inventa.	Copia sacchari in horas aequaliter dividibilis.
A 21 Jan. vesp. $11\frac{1}{4}$ hor. usque ad 22 Jan vesp. 11 hor.									
15.	$11\frac{1}{4}$—8.	911	104	1046	13,8	12,6	9,59	87,36	9,984
16.	8—$12\frac{3}{4}$.	1483	312,2	1036,6	20	14,5	7,63	113,15	23,82
17.	$12\frac{3}{4}$—5.	2357	554,6	1033,2	13	11,9	7,16	168,76	39,708
18.	5—11.	3027	504,5	1035,1	14	11,9	7,56	228,84	38,140
	11—$11\frac{1}{4}$.	7778	327,5				7,68	598,11	25,183
A 22 Jan. vesp. 11 hor. usque ad 23 Jan. vesp. 11 hor.									
19.	11—8.	1048	116,4	1047	19	12	9,39	98,41	10,934
20.	8—$12\frac{1}{4}$.	1424	335	1034,5	17	14,4	7,78	110,79	26,068
21.	$12\frac{1}{4}$-$9\frac{1}{2}$.	4187	452,6	1034,1	14,9	13,3	8,26	345,85	37,389
22.	$9\frac{1}{2}$—11.	351	234	1045,5	15	13,6	9,54	33,49	22,326
	11—11.	7010	292,1				8,39	588,54	24,522
A 23 Jan. vesp. 11 hor. usque ad 24 Jan. mane 8 hor.									
23.	11—8.	1026	114,0	1048	17	14	10,28	105,47	11,72
A 24 Jan. mane 8 hor. usque ad 25 Jan. mane 8 hor.									
24.	8—8.	7586	316,1	1035,6	15	12,2	8,33	631,90	26,33

24 Januario meridie hora 12 pondus corporis 57,942 Kgr.

Grimm.

o.	Hora.	C. C. urinae.	C. C. per 1 horam urinae emissae.	Pondus specificum.	Temperatura urinae secundum C.	Temperatura cubiculi secundum R.	Grm. sacchari, quae in 100 C. C. urinae inventa sunt.	Copia sacchari per certas horas in urina inventa.	Copia sacchari in horas aequaliter distributa.
A 21 Jan. vesp. $11\frac{1}{4}$ hor. usque ad 22 Jan. vesp. 11 hor.									
2.	$11\frac{1}{4}$—8.	853	97,4	1038,5	16,1	12,8	8,07	68,84	7,867
3.	8—$12\frac{3}{4}$.	1364	287,1	1031,1	18,5	14,5	7,29	99,43	20,932
4.	$12\frac{3}{4}$—5.	1653	388,9	1029,8	13	12	6,78	112,07	26,369
5.	5—11.	3593	598,8	1028	14	12	5,47	196,54	32,756
	$11\frac{1}{4}$—11.	7463	314,2				6,38	476,88	20,08
A 22 Jan. vesp. 11 hor. usque ad 23 Jan. vesp. 11 hor.									
6.	11—8.	2794	310,4	1028,8	16,6	12,1	6,16	172,11	19,123
7.	8—$12\frac{1}{4}$.	1066	250,8	1031,9	16,3	14,3	6,87	73,23	17,230
8.	$12\frac{1}{4}$-$9\frac{1}{2}$.	3817	411,5	1027,9	15	13,5	6,19	236,28	25,544
9.	$9\frac{1}{2}$—11.	376	250,6	1027,4	14,5	13,6	4,81	18,08	12,053
	11—11.	8053	335,5				6,21	499,70	20,820
A 23 Jan. vesp. 11 hor. usque ad 24 Jan. mane 8 hor.									
0.	11—8.	2657	295,2	1030	18	14,2	6,11	162,34	18,04
A 24 Jan. mane 8 hor. usque ad 25 Jan. mane 8 hor.									
1.	8—8.	9048	377,0	1029	15,9	12,5	6,23	563,69	23,487

24 Januario meridie hora 12 pondus corporis 48,206 Kgr.

Differunt ergo evidenter ea quae nos invenimus ab iis quae Traube ratiocinabatur; aegroti igitur a nobis observati certe non erant in primo quod Traube dicit diabetae stadio; et dubitare forsitan liceat, num aegrotus aliquis, qui in hoc primo stadio versetur, aut adhuc observatus sit aut unquam inveniri possit. Ex iis, quae in tabulis notata sunt, haec fere concludere licet:

1. In universum quo major est copia urinae paribus temporis spatiis secretae, eo minor invenitur quantitas relativa („Procentgehalt") sacchari, eo major quantitas absoluta sacchari per 1 horam secreti.

2. Pondus urinae specificum pendet maxime ex sacchari quod inest quantitate; quamobrem e pondere specifico quodammodo sacchari copia computari potest. Quum autem aliae quoque quas urina continet materiae solubiles momentum habeant ad pondus specificum, earumque copia relativa, urinae per horam emissae quantitate aucta, minuatur, in computanda sacchari quantitate ex pondere specifico perspicuum est non solum ponderis specifici sed etiam quantitatis urinae per 1 horam redditae rationem esse habendam*).

---

*) E formula quadam analytica, duo variabilia pondus specificum et urinae per 1 horam secretae quantitatem continente, quodammodo sacchari copia computari potest; quam formulam tamquam vindicem et custodem observationum, nunquam observationis directae vicariam adhibere licet.

3. Copia sacchari per 1 horam secreti fere semper minima inventa est mane horis 6—8; major per noctem; paullo etiam major iis horis, quae cibo meridiano antecedunt; maxima iis, quae cibum meridianum sequuntur.

4. Tempus edendi eo potissimum valere videtur in secernenda urina et saccharo, quod aegroti hoc tempore plurimum bibere solent.

II.

Certe magnopere interest cognoscere, quomodo ceteris paribus commutatio materiae (quod nos „Stoffwechsel“) hominum ex diabete mellito laborantium a sanorum materiae commutatione differat. Quod ut fieri possit, necesse est, hominem sanum eandem ciborum eandemque aquae copiam recipere quam aegrotus diabete mellito affectus sumere solet. Quantum ego scio, adhuc nemo hujusmodi experimenta instituit. Nobis quidem opportuna quaerendi facultas oblata est, quum Cand. med. Hoffmann sponte profiteretur, se prorsus eandem ciborum copiam atque etiam eandem maximam quam aegroti assueti essent, humorum quantitatem sumpturum. Nota hujus juvenis constantia, qua in consiliis exsequendis uti solebat, neque minus assiduitas, maximam nobis praebebat fiduciam, quum de aliis rebus tum de aquae per pulmones cutemque ab aegrotis et a sanis secretae quantitate novi quid nos inventuros. Quam quidem spem magnam partem nos fefellisse ex iis, quae infra enarrabo intelligi potest, quam-

quam adhuc perspicere non possumus, quomodo omni cautione vigilantiaque adhibita non solum Dr. Liebermeister et ego ipse, verum etiam doctissimus Hoffmann in errorem inemendabilem induci potuerimus. Attamen quae invenimus ad verbum referam et quos numeros in diario notavimus, exactissime excerptos et in tabulis dispositos proferam. Nonnulla enim ex iis conjicere licet, quae certa et satis magni momenti esse videntur. Ex aegrotorum observatione jam dudum certiores facti eramus, quanto solidorum et fluidorum nutrimentorum aegrotis ad vitam aliquatenus normaliter degendam opus esset. Quare certus cibi potionisque modus praescribebatur, idem utrique aegrotorum atque doctissimo Hoffmann. Hoffmann ipse die noctuque in eodem quod aegroti habitabant, cubiculo versabatur, atque inter alia id potissimum curae ei mandatum erat, ut aegrotos accuratissime observaret nosque adjuvaret in cibo exactissime pendendo metiendaque potione aegrotis ipsique dispensanda. Et quum jam dudum a nonnullis auctoribus commendatum esset, ut aegrotis ex diabete laborantibus largiores darentur portiones sacchari, quaerendum statuimus, si daretur, qualem haberet vim in materiae commutationem aegrotorum, qualem in sanorum. Itaque per dies 4 ultimos utrique aegrotorum et doctissimo Hoffmann quotidie 250 grm. sacchari praebendum curabamus. Quotidie temperaturam corporis, frequentiam pulsus et respirationis quaerebamus. Faeces pendebamus. Urinam aliquoties per diem excipie-

Dies	hora	C. C. urinae	Pondus specificum	Temper. urinae secund. C.	Temper. cubiculi secund. R.	Urea in 100 C. C. urinae	Urea totius diei (grm.)	grm. sacch. quae in 100 C. C. urinae inventa sunt	Copia sacchari per 24 hor. in urina inventa (grm.)	Adnotationes	C. C. urinae	Pondus specificum	Temper. urinae secund. C.	Temper. cubiculi secund. R.	Urea in 100 C. C. urinae	Urea totius diei (grm.)
25. Jan.	8—1	1412	1037,2	19	14,5					Pondus corporis meridie	1247	1030,9	18,5	14,5		
	1—5	2138	1032,5	21	14,5					12 hora 58,262 Kgr.	1813	1027,2	27,5	14,5		
	5—11	3156	1033,2	15	12					Circa 8 hor. vesperi faeces	3205	1028,1	15	12,3		
	11—8	1488	1039,9	18,5	12,5					emissae sunt 0,110 K gr.	2186	1031,2	18	12,5		
	8—8	8194	1035,8	14,5	12,7			6,99	572,76 per unam horam 23,86 gr.	Vesperi $10\frac{1}{2}$ hor.: Frequentia puls. 66. Frequent. respirat. 15. Temp. corpor. 36,12 C.	8451	1029,6	15	12,7		
26. Jan.	8—1	1300	1038,1	18,5	14,1					Pondus corporis meridie	1089	1029,2	19,2	14,1		
	1—5	2832	1031,6	14,1	12,1					12 hora 59,392 Kgr.	1332	1032	13,9	12,2		
	6—12	3111	1033	14	12,2						2695	1029,2	14,9	12,2		
	12—9	1361	1043,5	18	12,2						1618	1034	18	12,2		
	8—9	8604	1034,4	14,8	12,2	0,582	49,98	7,84	674,55 per unam horam 28,11 gr.	Vesperi 8 hora faeces emissae sunt 0,59 Kgr. Vesp. $11\frac{1}{2}$ hor.: Frequent. puls. 68. Frequent. respirat. 16. Temper. corpor. 36,10 C.	6734	1030,8	15	12	0,63	42,4
27. Jan.	9—1	1651	1034,5	14	11,9					Pondus corporis meridie	1652	1032	13,5	12		
	1—5	2218	1033,8	14	11,9					12 hora 59,321 Kgr.	893	1031,5	13,9	12		
	5—11	2262	1033,7	14,2	12						2855	1027,8	14,8	12		
	11—8	2083	1041,5	18,9	12						2288	1031,2	16	12		
	9—8	8214	1035,6	15,5	12	0,511	41,97	8,00	657,12 per unam horam 28.57 gr.	Vesperi 11 hora: Frequent. puls. 68. Frequent. respirat. 18. Temp. corporis 36,36 C.	7688	1030,3	15	12	0,586	43,6
28. Jan.	8—1	1146	1040,3	17,3	14,1					Pondus corporis mane 8	1114	1031	17,3	14,1		
	1—5	2138	1034,5	14	12					hora 57,002 Kgr.	1452	1030,9	14	12		
	5—$11\frac{1}{2}$	2995	1029	15	12					Post 8 horam mane fae-	2928	1027,9	14	12		
	$11\frac{1}{2}$—8	1354	1039,1	18	12					ces sunt emissae 0,95 K.	1789	1030,9	17	12		
	8—8	7633	1034	15	12	0,587	44,81	7,35	561,02 per unam horam 23,38 gr.	Vesperi 11 hora: Frequent. puls. 76. Frequent. respirat. 24. Temp. corpor. 36,3.	7283	1029,8	15	12	0,606	44,1
29. Jan.	8—1	1689	1037,1	14,3	12,9					Pondus corporis mane 8	1107	1031	14,8	12,5		
	1—5	2368	1032,8	14,5	12,9					hora 57,092 Kgr.	2037	1029,2	14,3	12,5		
	5—11	3086	1032	15	12,9					Circa $4\frac{1}{2}$ hor. faeces emis-	4271	1028	15,6	12.5		
	11—8	2418	1037,6	18	12,9					sae sunt 0,66 Kgr.	20?6	1032.6	18	12.6		
	8—8	9561	1034	15,6	12,9	0,418	39,96	8.20	784,00 per unam horam 32.67 gr.	Vesperi $10\frac{1}{2}$ hora: Frequent. puls. 72. Frequent. respirat. 20. Temperat. corpor. 36,4 C.	9471	1029,4	15	12,8	0,459	43,4
30. Jan.	8—1	2075	1035	19,9	14,9					Pondus corporis mane 8	1480	1029,3	19	14,9		
	1—5	2875	1030	14,9	12,5					hora 57,002 Kgr.	2573	1030	14,9	12,7		
	5—11	2500	1030,3	15,1	12,5						2420	1029,3	14,9	12,7		
	11—8	2835	1038	19	12.5						1715	1033,3	17	12,7		
		10285	1033,6	15	12,5					Vesperi 10 hora faeces sunt emissae 0.37 Kgr Vesperi $11\frac{1}{4}$ hora: Frequentia puls. 68. Frequent. respirat. 16. Temperat. corpor. 36,5 C.	8188	1030,6	15	12,7	0,394	32,2
31. Jan.	8—1	2948	1034,1	14,7	13,0					Pondus corporis mane 8	1428	1033,8	14,1	13,1		
	1—5	2756	1031,2	14,3	13					hora 56,75 Kgr.	1466	1031,1	14,1	13,1		
	5—11	3368	1031,8	15	13						2124	1034,2	15	13,1		
	11—8	2093	1039,4	19	13						1827	1032,7	17,1	13.1		
	8—8	11165	1033,5	15,7	13	0,494	55,16	7,76	866,40 per unam horam 36,10 gr.	Vesperi 9 hora faeces sunt emissae 0,89 Kgr. Vesperi $11\frac{1}{2}$ hora: Frequent. puls. 68. Frequent. respirat. 16. Temperat. corp. 36,65 C.	6845	1033	15,6	13,1	0,55	37,6
1. Febr.	8—1	2186	1033,1	14	11,8					Pondus corporis mane 8	992	1036	13,3	12		
	1—5	2909	1030	14	11,8					hora 57,302 Kgr.	1898	1029,7	13,5	12		
	5—11	2622	1034,3	14	11,8						3348	1028,3	14,7	12		
	11—8	2925	1034,8	13,9	11,8						2173	1035,2	17	12		
	8—8	10642	1033,1	15	11,8	0,397	42,25	8,05	856,68 per 1 hor. 35,69 gr.		8411	1031	14,5	11,8	0,432	36,3

grm. acch. quae 100 C. C. rinae in- enta sunt	Copia sacchari per 24 hor. in urina inventa (grm.)	Adnotationes	C. C. urinae	Pondus specificum	Temper. urinae secund. C.	Temper. cubiculi secund. R.	Urea in 100 C. C. urinae	Urea totius diei (grm.)	Adnotationes	Diaeta
		Pondus corporis meridie 12 hora 46,746 Kgr.	1290	1004,4	19,6	14,5			Pondus corporis meridie 12 hora 88,568 Kgr.	Uterque aegrotus aeque ac sanus acceperunt quotidie:
			1975	1002	25,3	14,5			Meridie 12½ hora faeces emissae sunt 0,169 Kgr.	Aquam 4668 C. C.
			1768	1004,8	14,8	12,3				Decoctum seminis coffeae 1030 C. C.
			1796	1004,8	18,1	12,3				Cerevisiam 999 C. C.
6,52	551,01 per unam horam 22,96 gr.	Vesperi 10½ hora: Frequent. puls. 104. Frequent. respirat. 18. Temp. corpor. 37,93 C.	6829	1004	14,8	12,7			Vesperi 10½ hora: Frequent. puls. 80. Frequent. respirat. 16. Temp. corporis 36,97 C.	Spirit. frum. 80 C. C. Jus 930 C. C. (Biersuppe.) Panem 1 Kgr. Farcimen 0,500 Kgr. (Leberwurst.) Butyrum 0,125 Kgr.
		Pondus corporis meridie 12 hora 46,796 Kgr.	1357	1004,5	20,3	14,1			Mane 11 hora faeces emissae sunt 0,29 Kgr.	
			1749	1005,9	14	12,1			Pondus corporis meridie 12 hora 89,205 Kgr.	
			1107	1007	13,8	12,1				
			1607	1005,4	20	12,1				
6,49	437,04 per unam horam 18,21 gr.	Vesperi 11½ hora: Frequent. puls. 88. Frequent. respir. 17. Temp. corpor. 37,0 C.	5820	1005,1	15	12,1	0,498	28,98	Vesperi 11½ hora: Frequent. puls. 76. Frequent. respirat. 16. Temp. corpor. 36.10 C.	
		Pondus corporis meridie 12 hora 47,175 Kgr.	1148	1005	13,8	12,1			Pondus corporis meridie 12 hora 89,859 Kgr.	
			1268	1005,2	13,5	12,1				
			1393	1006,8	14	12,2				
			1747	1005,1	17,5	12,3				
6,31	485,11 per unam horam 20.21 gr.	Vesperi 11 hora: Frequent. puls. 76. Frequent. respirat. 20. Temperat. corpor. 36,46 C.	5556	1005,4	15	12,4	0,57	31,67	Vesp. circa 11 hor. faeces sunt emissae: 0,109 K. Vesperi 11 hora: Frequent. puls. 78.	
		Pondus corporis mane 8 hora 46,106 Kgr.	979	1007,6	17	14,1			Pondus corp. mane 8 hora 90,01 Kgr.	A 26. Januario usque ad 1. Februar. acceperunt haec potulenta:
			687	1008,4	13,8	12			Post 10 horam faec. sunt emissae 0,47 Kgr.	Aquam 4338 C. C.
			2317	1004,9	14	12				Decoctum seminis coffeae 990 C. C.
			1648	1006,8	19	12				Spirit. frum. 80 C. C.
5,76	419,50 per unam horam 17,48 gr.	Vesperi 11 hora: Frequent. puls. 80. Frequent. respirat. 24. Temperat. corp. 36,7 C.	5631	1006,4	16	12	0,544	30,63	Vesperi 11 hora: Frequent. puls. 76. Frequent. respirat. 24. Temperat. corp. 36,7 C.	Cerevisiam 990 C. C. Jus 930 C. C. Panem, farciminis Butyri copia eadem atque antea.
		Pondus corp. mane 8 hora 46,326 Kgr.	1240	1005,9	14,5	13			Pondus corporis mane 8 hora 90,615 Kgr.	
			963	1004,7	14,3	12,5			Circa 4½ horam faeces sunt emissae 0,72 Kgr.	
			2205	1004,8	15	13				
			1231	1007,7	18	13				
6,66	630,77 per unam horam 26.28 gr.	Vesperi 10½ hora: Frequentia puls. 92. Frequent. respirat. 24. Temper. corpor. 37,1 C.	5639	1005,4	15,6	13,2	0,578	32,59	Vesperi 10½ hora: Frequentia puls. 72. Temperat. corpor. 36,6 C.	
		Pondus corp. mane 8 hora 45,396 Kgr.	1298	1005,9					Pondus corporis mane 8 hora 90,305 Kgr.	
			1750	1004						
			1160	1007,6						
			1318	1007,1						
7,27	595.27 per unam horam 24,80 gr.	Vesperi 11¼ hora: Frequentia puls. 100. Frequent. respirat. 24. Temper. corpor. 37,95 C.	5526	1006,1	15	12,7	0,543	30,01	Circa 10 horam vesperi faeces sunt emissae 0,32 Kgr. Vesperi 11¼ hora: Frequent. puls. 72. Temperat. corpor. 36,7 C.	
		Pondus corp. mane 8 hora 45,976 Kgr.	1507	1005,1	14	12,7			Pondus corporis mane 8 hora 90.74 Kgr.	A 29. Januario usque ad 1. Februar. in dies 0,250 Kgr. sacchari. (Rohrzucker.) Cibus potioque eadem atque antea.
			1031	1004,9	13,6	13				
			1289	1006,8	14	13				
		Vesperi 11 hora ℥ß Olei Ricini accepit; 12 hora faec. sunt emiss. 0,57 K. Vesperi 11½ hora: Frequent. puls. 96. Frequent. respirat. 22. Temperat. corp. 37,42 C.	1580	1007,4	21	13				
7,42	507,90 per unam horam 21,16 gr.		5407	1006,3	16	13	0,533	28,82	Circa 12 hor. meridie faeces sunt emissae 0,22 K. Post 11 hor. vesperi faeces sunt emissae 0,02 Kgr. Vesperi 11½ hora: Frequent. puls. 72. Temperat. corpor. 36,4 C.	
		Pondus corp. mane 8 hora 44,956 Kgr.	1067	1007	13,5	12			Pondus corporis mane 8 hora 90,955 Kgr.	
			639	1008,8	13,5	12			Circa 1 hor. meridie faeces emissae sunt 0,29 K.	
			1353	1006,5	13,5	12				
			1371	1007,3	16,2	12				
7,44	625,78 per 1 hor. 26,07 gr.		4430	1007,2	14,9	12	0,733	32,47		

☞ **Für den Buchbinder.** Diese Tabelle ist zwischen pag. 12 und 13 einzuheften.

bamus, exceptae quantitatem et pondus specificum metiebamur; omnem per 24 horas a singulis redditam urinae copiam miscebamus, mixtae copiae pondus specificum et quantum inesset et sacchari et ureae quaerebamus. Atque ureae quidem copia quaerebatur adhibita hydrargyri solutione a Liebig commendata, cujus „titre“ solutione quadam examinatum erat, quae notam atque exactissime pensatam ureae copiam continebat. Atque ut correctiones inventae ureae copiae, quae propter natrii chlorati copiam necessariae erant, rite adhibere possemus, etiam natrium chloratum secundum rationem Liebigianam titrabamus. Quare quos omnibus correctionibus adhibitis notavimus numeros, veram ureae copiam quantum fieri potest accurate indicant.

Schulz.

Hora.	C. C. urinae.	Pondus specificum.	Temperatura urinae secundum C.	Temperatura cubiculi secundum R.	Urea: in 100 C. C. urinae.	Urea: totius diei (grm.)	Grm. sacch. quae in 100 C. C. urinae inventa sunt.	Copia sacchari per 24 horas in urina inventa. (grm.)
A 2 Febr. mane 8 hora usque ad 3 Febr. mane 8 hora.								
8—1.	—	—	—	—				
1—5.	2818	1031,9	14,8	11,4				
5—11.	3470	1033,4	15	11,4				
11—8.	1207	1044,9	12	11,4				
1—8.	7495	1034,4	14,9	11,4	0,387	29,00	8,27	619,84
						Per 1 hor.		25,83

Adnotationes.

Diaeta erat haec: 1 Kgr. panis; 0,125 Kgr. butyrum. 4338 C. C. aqua; 660 C. C. decoctum seminis coffeae; 80 C. C. spiritus frumenti; 1800 C. C. jus (Biersuppe.) Pondus corporis mane 8 hora 57,442 Kgr.
Vesperi 10 hora faeces sunt emissae 0,419 Kgr.

A 3 Febr. mane 8 hora usque ad 4 Febr. mane 8 hora.								
8—1.	1468	1035,3	15,8	14,1				
1—5.	2286	1032,4	16,2	14,1				
5—11.	3093	1033,4	16,3	14,1				
11—8.	1054	1046	18,2	14,1				
8—8.	7901	1034,8	16,5		0,473	37,37	8,33	658,15
						Per 1 hor.		27,48

Quoad diaetam, pondus corporis cet. confer sequentes tabellas.

A 4 Febr. mane 8 hora usque ad 5 Febr. mane 8 hora.								
8—8.	9934	1033,9					8,18	822,60
						Per 1 hor.		34,27

Confer sequentes tabellas.

Grimm.

Hora.	C. C. urinae.	Pondus specificum.	Temperatura urinae secundum C.	Temperatura cubiculi secundum R.	Urea. in 100 C. C. urinae.	Urea. totius dici (grm.)	Grm. sacch. quae in 100 C. C. urinae inventa sunt.	Copia sacchari per 24 horas in urina inventa. (grm.)
A 2 Febr. mane 8 hora usque ad 3 Febr. mane 8 hora.								
8—1.	1214	1032,2	14	11,5				
1—5.	2655	1027,3	14.7	11,5				
5—11.	2247	1027,3	14,7	11,5				
11—8	1868	?	21	11,5				
8—8.	7984	1028,9	15	11,5	0,451	36.01	6,43	513,37
						Per 1 hor.		21,39

Adnotationes.

Diaeta eadem quam Schulz accepit.
Pondus corporis mane 8 hora 45,006 Kgr.
Mane 10 hora faeces sunt emissae 0,09 Kgr.

A 3 Febr. mane 8 hora usque ad 4 Febr. mane 8 hora.								
8—1.	1780	1028,3	17	14,4				
1—5.	1723	1028,7	16,6	14,4				
5—11.	3483	1026,3	16,6	14,4				
11—8.	2726	?	?	14,4				
8—8.	9712	1028,4	17	14,4	0,481	36,71	6,21	603,11
						Per 1 hor.		25,13

Confer sequentes tabellas.

A 4 Febr. mane 8 hora usque ad 5 Febr. mane 8 hora.								
8—8.	10141	1028,1					6,58	667,28
						Per 1 hor.		27,80

Confer sequentes tabellas.

Jam inter disquisitionem ipsam apparuerat e comparatione munerorum in tabulis dispositorum stupendum in modum differe quantitates aquae perspirando et respirando exeuntis in sano et in aegrotis, quin etiam plerumque loco secernendae aquae aegroti aquam ex aere recepisse videbatur. Invenimus enim pondus materiarum quocunque die per pulmones cutemque secretarum, si ponderi corporis initio hujus diei pensato addimus pondus ciborum potionisque per 24 horas sumptorum, atque de hac summa subtrahimus pondus urinae faeciumque redditarum neque minus pondus corporis exeunte hoc die pensatum. Qui restat numerus accurate indicat, quantum ponderis per pulmones et cutem evanuerit. Atque hic quidem qui restabat numerus in aegrotis plerumque erat negativus. Secernebat Hoffmann ab 8 hora diei 29 Januarii usque ad 8 horam diei 30 Jan. + 3,124 Kgr., Schulz eodem tempore — 1,053 Kgr., Grimm + 0,384 Kgr. et ab 8 hora diei 1. Februarii usque ad 8 horam diei 2. Februarii secernebat Hoffmann + 3,856 Kgr., Schulz — 1,931 Kgr., Grimm + 0,481 Kgr. Haec ita inopinata atque absoua absurdaque nobis videbantur, ut pro certo haberemus, ab aegrotis quamvis diligenter observatis fraudem esse fautam. Quod quum per complures dies frustra a nobis investigatum esset, tandem die 2 Februarii in lecto, quo Grimm utebatur 5,400 Kgr. panis et 0,300 Kgr. farciminis reperta sunt, quae ab homine illo mente imbecillo, quum propter febrem per aliquot dies cibi appe-

tentia caruisset, abscondita erant, eo ut videbatur consilio ne postea cibi aviditate restituta fame corriperetur. Quare, licet non solum ad aenigma solvendum haec res nihil attulisset, sed etiam magis absurdam quam observavimus ponderis differentiam fecisset, tamen admoniti sumus, ne quid inclinationi bonaeque voluntati aegrotorum committeremus, sed ut suspiciosissimi majore etiam cautione ac vigilantia uteremur. Quae quum ita sint ex iis, quae in tabulis collocavi, non nisi quae sequuntur pro certo conjici possunt.

5. Homo sanus, qui nimiam sumit copiam potionis, reddit quantitatem urinae modum normalem valde superantem, cujus pondus specificum est minimum et quae minimam continet portionem relativam materiarum solidarum; certis vero temporis spatiis materiarum solidarum quantitas normalis non videtur esse minuta.

6. Immodica potionis quantitas efficit, ut perspirando et respirando exeat copia modum normalem valde superans.

7. Corporis pondus hominis diabete affecti minuitur, si eandem cibi quantitatem recepit, quae in homine sano magnam ponderis adauctionem efficere potest.

8. Probatur nostris observationibus, quod a nonnullis auctoribus negatum est, ab hominibus diabete laborantibus iisdem temporis spatiis atque eadem diaeta adhibita multo majorem ureae copiam secerni quam a sanis. (Num ea Nitrogenii pars,

quae aliis viis e corpore evehi solet, in hominibus diabete affectis minor sit, quam in sanis, in dubio relinquitur, quum homo sanus a nobis observatus corporis pondere valde creverit).

9) Num saccharum sumptum ad urinae secretionem quidquam valeat in sano, ex observatis effici non potest; in aegrotis urinae quantitas aliquantum jam augetur aeque ac saccharum per diem secretum; hoc vero non eodem pondere, quod ingestum erat.

III.

Jam ante complura decennia nonnulli auctores se observasse contenderunt, homines diabete mellito affectos plerumque majorem per renes aquae copiam secernere, quam accepissent. Nos quoque idem observasse contendere possemus, nisi jam a priori hujusmodi opinionem absurdam esse putavissemus et observationis errorem potius statuere, quam observationi absonae fidem habere voluissemus. Attamen quum de re ageretur, quae maximi erat momenti, cavendum videbatur, ne propter nimiam diffidentiam in errorem quodammodo contrarium incideremus. Auctores enim nonnulli, qui idem, quod absonum nobis videbatur, contenderant maxima fide videntur digni, neque ignorabamus, in rebus physiologicis saepissime quae a priori concluderentur, observatione vel experimento instituto falsa inveniri. Quare directum nobis proposuimus experimentum instituere et quaerere, num homines

diabete laborantes per pulmones cutemque plus materiarum acciperent, quam amitterent. Ac ne aegroti cibi liquorisve inopia ad fraudem adducerentur, iis quantum placebat edendum et bibendum dabamus, quae quidem omnia, priusquam ab iis accipiebantur, a nobis accuratissime pendebantur Praeterea singularem adhibebamus cautionem. Lecti, quibus utebantur aegroti, ineunte aeque atque exeunte experimenta diligentissime perquirebantur; per quattuor experimenti dies nunquam nisi inter noctem aegroti relicti sunt, sed continuo aut ab Exp. Liebermeister aut a me ipso sub oculis tenebantur. Noctu uterque eorum vitrum aqua pensata impletum accipiebat; omnia vero alia fluida e cubiculo removebantur. Praeterea fenestris colligatis fores claudebantur, et clavem Exp. Liebermeister secum auferebat in proprium cubiculum, ita ut neque intrare neque egredi quisquam posset. Quae in hac observationum serie invenerimus, in tabulis quae sequuntur inspicere licet.

Schulz.

A 3 Febr. mane 8 hora usque ad 4 Febr. mane 8 hora.

	Recepit.		Excrevit.	
hor.	Nutrimenta.	Pondus nutrimentor.	Excreta	Pondus excretorum.
8.	Panis	0,718		
	Coffea	0,3715	urina	1,546
9.	Spirit. frum.	0,065	(8—1)	
	Aqua	1,132		
10.	Lard. et butyr.	0,4923	urina	2,370
	3 lagen. cerev.	0,9508	(1—5)	
12.	cib. merid.	1,141		
	Aqua	1,120	urina	3,212
2.	Coffea	0,3659	(5—11)	
3.	Aqua	1,0980		
7.	Coena	0,964	urina	1,210
8.	Aqua	1,120	(11—8)	
9.	Aqua	0,092		
		9,6305 Kgr.		8,338

	9,6305	Kgr.
Pondus corporis initio diei	57,455	„
	67,0855	„
Pensa excreta	8,338	„
	58,7475	„
Pondus corporis fine diei	57,800	„
Quae perspirando et respirando exibant	0,9475	„

Grimm.

A 3 Febr. mane 8 hora usque ad 4 Febr. mane 8 hora.

	Recepit.		Excrevit.	
hor.	Nutrimenta.	Pondus nutrimentor.	Excreta.	Pondus excretorum.
8.	Panis	0,5475		
	Coffea	0,413	urina	1,548
9.	Spirit. frum.	0,0645	(8—1)	
	Aqua	1,117		
10.	Lard. et butyr.	0,4019	urina	1,793
	3 lagen. cerev.	1,0306	(1—5)	
12.	cib. merid.	1,014		
	Aqua	1,121	urina	3,584
2.	Coffea	0,3640	(5—11)	
3.	Aqua	1,121		
7.	Coena	0,9053	urina	2,810
8.	Aqua	1,119	(11—8)	
9.	Aqua	1,115		
		10,3815 Kgr.		9,735

	10,3815	Kgr.
Pondus corporis initio diei	45,66	„
	56,0415	„
Pensa excreta	9,735	„
	46,3065	„
Pondus corporis fine diei	45,1	„
Quae perspirando et respirando exibant	1,2065	„

Schulz.

A 4 Febr. mane 8 hora usque ad 5 Febr. mane 8 hora.

	Recepit.		Excrevit.	
hor.	Nutrimenta.	Pondus nutrimentor.	Excreta.	Pondus excretorum.
8.	Panis	0,7565		
	Coffea	0,3737	faeces	0,750
	Sacchar.	0,500	(9 hora)	
9.	Spirit. frum.	0,0685		
	Aqua	1,120	urina	2,395
	Cerevisia	0,3495	(8—$1\frac{1}{4}$)	
10.	Cerevisia	0,7349		
	Aqua	1,129	urina	3,122
	Lard. et butyr.	0,2500	($1\frac{1}{4}$—5)	
12.	Cib. merid.	1,037		
2.	Coffea	0,3635	urina	3,692
	Aqua	1,115	(5—11)	
5.	Aqua	1,140		
	Aqua	1,142	urina	1,140
7.	Coena	1,020	(11—8)	
9.	Aqua	1,142		
		12,2416		11,099

	12,2416	Kgr.
Pondus corporis initio diei	57,800	„
	70,0416	„
Pensa excreta	11,099	„
	58,9426	„
Pondus corporis fine diei	58,030	„
Quae perspirando et respirando exibant	0,9126	„

Grimm.

A 4 Febr. mane 8 hora usque ad 5 Febr. mane 8 hora.

Recepit.			Excrevit.	
hor.	Nutrimenta.	Pondus nutrimentor.	Excreta.	Pondus excretorum.
8.	Panis	0,0625		
	Coffea	0,3680	urina	2,158
	Sacchar.	0,4953	(8—1)	
9	Spirit. frum.	0,0562		
	Aqua	1,115	urina	2,337
10.	3 Lagen. Cerevis	0,2931 0,7771	(1—5)	
	Aqua	1,117	urina	3,532
	Lard. et butyr.	0,1036	(5—11)	
12.	Cib. merid.	0,740		
	Aqua	1,134	faeces	0,047
2.	Coffea	0,3435		
5.	Aqua	1,121		
	Aqua	1,124	urina	2,610
7.	Coena	0,985	(11—8)	
9 11.	Aqua	1,845		
		11,6803		10,684

	11,6803	Kgr.
Pondus corporis initio diei	45,100	„
	56,7803	„
Pensa excreta	10,684	„
	46,0963	„
Pondus corporis fine diei	45,06	„
Quae perspirando et respirando exibant	1,0363	„

Schulz.

A 5 Febr. mane 8 hora usque ad 6 Febr. mane 8 hora.

	Recepit.		Excrevit.	
hor.	Nutrimenta.	Pondus nutrimentor.	Excreta.	Pondus excretorum.
10.	Lard. et butyr.	0,2599		
	Aqua	1,128	faeces	0,510
	Sacchar.	0,500	($8\frac{1}{2}$ hora)	
	Cerevisia	1,017		
9.	Spirit. frum.	0,056	urina	2,174
8.	Coffea	0,4125	(8—1)	
	Aqua	1,138		
9.	Panis	0,724	urina	3,510
12.	Cib. merid.	0,841	(1—5)	
	Aqua	1,052		
2.	Coffea	0,3888	urina	4,280
4.	Aqua	1,137	(5—11)	
6.	Aqua	1,135		
7.	Coena	0,949	urina	1,165
6.	Aqua	1,127	(11—8)	
11.	Aqua	0,159		
		12,0242		11,639

	12,0242	Kgr.
Pondus corporis initio diei	58,030	„
	70,0542	„
Pensa excreta	11,639	„
	58,4152	„
Pondus corporis fine diei	57,545	„
Quae respirando et perspirando exibant	0,9702	„

Grimm.

A 5 Febr. mane 8 hora usque ad 6 Febr. mane 8 hora.

	Recepit.		Excrevit.	
hor.	Nutrimenta.	Pondus nutrimentor.	Excreta.	Pondus excretorum.
10.	Lard. butyr. Panis	1,118	urina	1,650
	Aqua	0,490	(8—1)	
	Sacchar.	1,097	urina	2,207
	Cerevisia	0,066	(1—5)	
9.	Spirit. frum.	0,4182		
8.	Coffea	0,1925	urina	3,280
12.	Cib. merid.	0,662	(5—11)	
	Aqua	1,128		
2.	Coffea	0,3753	urina	2,596
3.	Aqua	1,132	(11—8)	
5.	Aqua	1,123		
7.	Coena	0,775		
$7\frac{1}{2}$.	Oleum Ricin.	0,030		
9.	Aqua	1,128		
11.	Aqua	0,933		
		10,6680		9,733

	10,6680	Kgr.
Pondus corporis initio diei	45,06	„
	55,7280	„
Pensa excreta	9,733	„
	45,9950	„
Pondus corporis fine diei	45,10	„
Quae perspirando et respirando exibant	0,8950	„

Schulz.

A 6 Febr. mane 8 hora usque ad 7 Febr. mane 8 hora.

	Recepit.		Excrevit.	
hor.	Nutrimenta.	Pondus nutrimentor.	Excreta.	Pondus excretorum.
8.	Coffea	0,3675		
	Aqua	1,138	urina	2,530
9.	Panis	0,7467	(8—1)	
10.	Lard. butyr.	0,1692		
	Cerevisia	1,1190	faeces	0,530
	Spirit. frum.	0,0168	(10 hora)	
11.	Aqua	1,210		
12.	Cib. merid.	0,905	urina	2,730
	Aqua	1,132	(1—5)	
2.	Coffea	0,3528		
4.	Aqua	1,129	urina	4,423
	Coena	0,938	(5—10½)	
5.	Aqua	1,035		
7.	Aqua	1,090	urina	2,498
8.	Aqua	0,595	(10½—8)	
11.	Aqua	0,539		
9.	mane Sacchar.	0,500		
		12,9830		12,711

	12,9830	Kgr.
Pondus corporis initio diei	57,545	„
	70,5280	„
Pensa excreta	12,711	„
	57,8170	„
Pondus corporis fine diei	56,669	„
Quae perspirando et respirando exibant	1,1480	„

Grimm.

A 6 Febr. mane 8 hora usque ad 7 Febr. mane 8 hora.

	Recepit.		Excrevit.	
hor.	Nutrimenta.	Pondus nutrimentor.	Excreta.	Pondus excretorum.
8.	Coffea	0,4248		
	Aqua	1,128	urina	2,360
9.	Panis	0,1497	(8—1)	
	Lard. butyr.	0,1047		
	Cerevisia	1,031	faeces	0,006
	Spirit. frum.	0,0632	(9 hora)	
12.	Cib. merid.	0,851		
	Aqua	1,126	urina	1,817
2.	Aqua	1,112	(1—5)	
	Coffea	0,3986		
4.	Aqua	1,035	urina	3,480
5.	Aqua	0,170	(5—10½)	
		0,972	faeces	0,488
7.	Aqua	1,137	(7 hora)	
9.	Aqua	1,165	urina	3,608
11.	Aqua	1,073	(10½—8)	
9.	mane sacchar.	0,332		
		12,2730		11,759

	12,2730	Kgr
Pondus corporis initio diei	45,10	„
	57,3730	„
Pensa excreta	11,759	„
	45,6140	„
Pondus corporis fine diei	45,310	„
Quae perspirando et respirando exibant	0,3040	„

Perspicuum est, in hac ultima observationum serie pulmones cutemque multo aliter se habuisse quam in priore. Quum vero ea, quae his quattuor diebus observavimus, pro certo haberi possint, fortasse conjicere licet, priore quaestionis spatio aegrotos adhibito dolo plus quam praemensi eramus aquae bibisse, quamquam, quomodo delusi simus, etiam nunc in dubio relinquitur. Facere vero non possumus, quin eos auctores, qui aeque atque nos majorem observaverunt urinae copiam ab hujus modi aegrotis secretum esse, quam liquoris receperint, suspicemur simili fortasse ratione delusos esse ab aegrotis, qui, quod cibum atque potum attinet, nulla fide digni, sed fraudulenti dolosique inveniri solent. Certe vero ex numeris in ultimas has tabulas collatis haec efficiuntur.

10. Aegroti diabete affecti ceteris paribus multo minus perspirando et respirando secernunt quam sani.

VITA.

Ego Fridericus Theodorus Reich, fidei evangelicae addictus, natus sum XXII Martio a. h. s. XXXIV Schellini, pago Pomerano, patre Augusto, matre Friderica, e gente Beselin, quos adhuc superstites, omni qua decet, pietate amplector. Primis literarum elementis imbutus, Gymnasium adii Gryphiswaldense. Tempore paschali a. h. s. LV testimonio maturitatis instructus, inter cives universitatis Gryphiswaldensis receptus ab Ill. Beseler, Rectore Magnifico, et theologorum ordini usque ad 18. Januarium LVI adscriptus fui. Quo tempore ad medicinae studium me contuli et apud Ill. Bardeleben gratiosi medicorum ordini t. t. decanum nomen professus sum.

Per novem semestria has scholas frequentavi.

Exp. Schildener: de logice.

Ill. Baier: de psychologia.

Exp. Hoppe: de osteologia et syndesmologia.

Ill. Schultze: de anatomia corporis humani, de anatomia comparata; eundem ducem habui in cadaveribus rite dissecandis.

Ill. Budge: de anatomia corporis humani, de embryologia; de anatomia cerebri et medullae spinalis, de arte cadavera rite dissecandi idemque mihi dux fuit in cursu physiologico; de physiologia.

Beat. Tillberg: de physice experimentali.

Ill. de Feilitzch: de electricitate, galvanismo, magnetismo.

Ill. Hünefeld: de mineralogia, de chemia organica et anorganica, de exercitationibus chemicis.

Ill. Münter: de botanice tam physiologica quam systematica, de plansis medicinalibus atque esculentis, de zoologia universali et speciali; eundem secutus sum in excursionibus botanicis.

Exp. Bengelsdorff: de arte formulas medicaminum rite concinnandi.

Exp. Ziemssen: de auscultatione et percussione, de morbis cutis, de syphilide.

Exp. Haeckermann: de medicina forensi.

Cel. Pohl: de anatomia pathologica universali.

Cel. Laurer: de materia medica; de toxologia.

Cel. Eichstedt: de arte obstetricia, de operationibus obstetriciis.

Ill. Haeser: de encyclopaedia et methodologia medica, de pathologia et therapia generali; de epidemologia; de historia medicinae.

Cel. Grohé: de anatomia pathologica speciali.

Ill. Pernice: de applicatione forcipis.

Ill. Niemeyer: de pathologia et therapia speciali; de morbis cerebri; de morbis organorum uropoëticorum.

Ill. Bardeleben: de chirurgia speciali et generali; de ophthalmiatrice; de luxationibus et fracturis; de akiurgia; de morbis chirurgicis capitis. Idem mihi dux fuit in operationibus in cadavere institutis.

Exp. Liebermeister: Introductio in physicen medicam; de calore animalium physiologico et pathologico.

In clinico obstetricio, medico, chirurgico mihi fuerunt duces Cel Eichstaedt, Ill. Pernice, Ill. Niemeyer, Ill. Bardeleben.

Quum omnes hi viri maxime de me meriti sint juvat me publice iis gratias agere: praecipue autem Ill. Niemeyer, qui medici auxliarii in clinico psychiatrico mihi tradidit munus, quo quatuordecim per menses functus sum, gratias ago quammaximas.

THESES.

I.

Ne physiologica quidem cellulorum ratio et vis adhuc perspecta est.

II.

Febris periculum duplex consumptio et aestus.

III.

Temperatura corporis quovis modo vehementer aucta sua ipsius vi paralysin cordis efficere potest.

IV.

In curandis affectionibus febrilibus acutis major est ratio habenda febris quam laesionis localis.

V.

Cholera asiatica grassante principalis cura medici est, ut infectionem praecavere studeat.

VI.

Qui deserti nutricibus mercenariis projiciuntur infantes, eos publico consilio medicorum praesidio commendari oportet.